

Iniciatives dels museus per connectar amb els seus públics en temps de pandèmia

Xavier Roigé

5ª Jornada Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya

26/11/2020

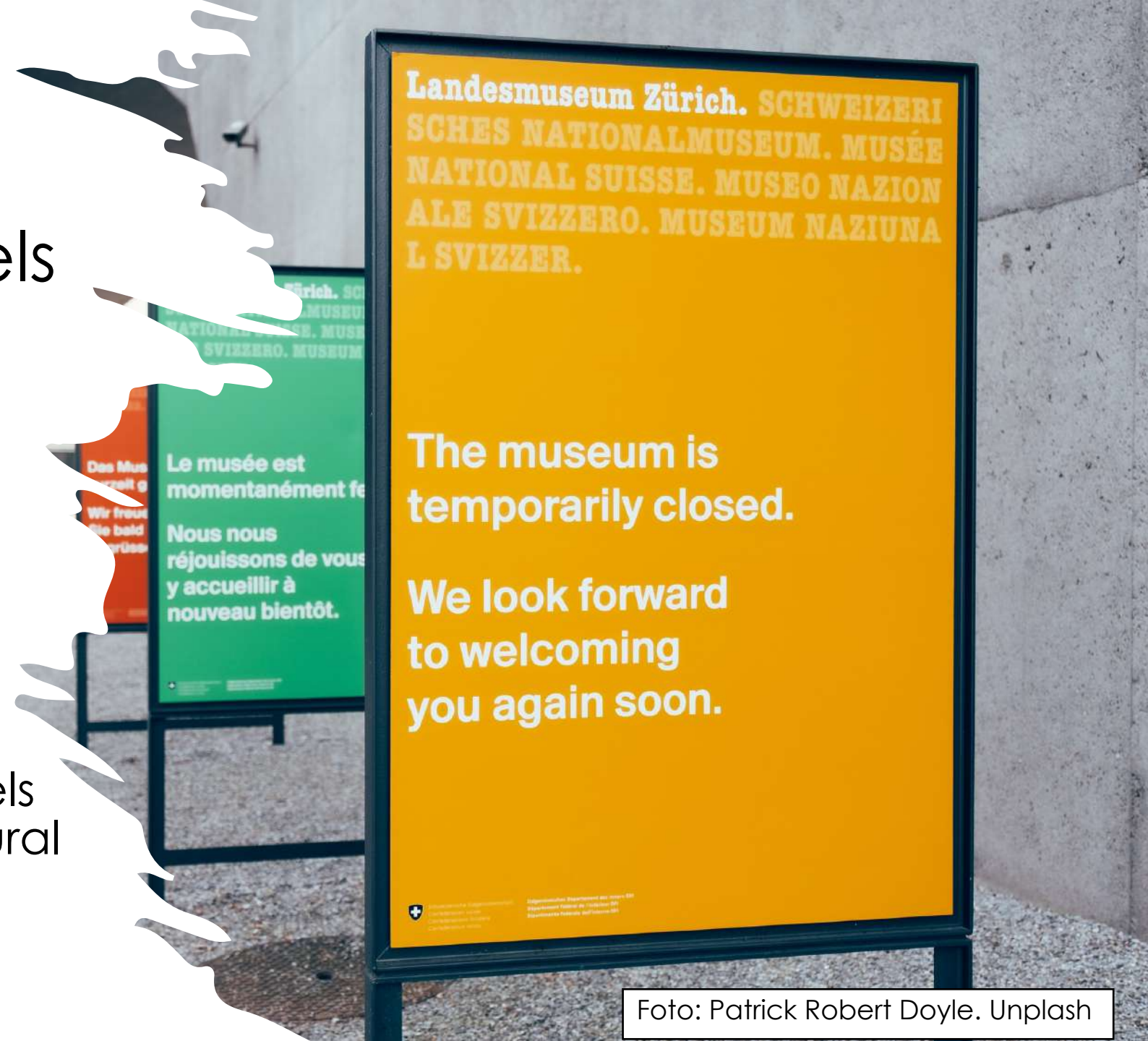
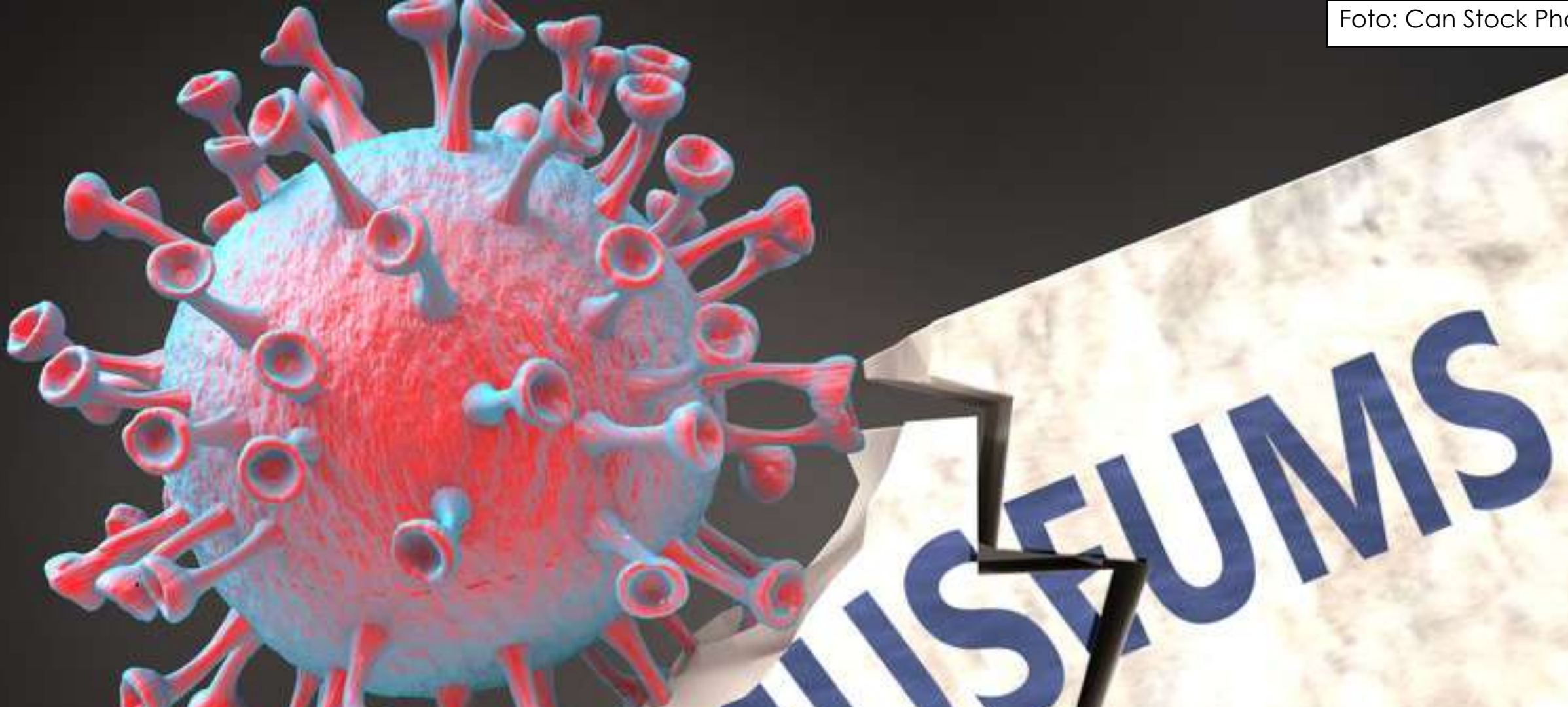

Foto: Patrick Robert Doyle. Unplash

1) On som ara?

2) Què podem aprendre del passat?

3) Escenaris imprevisibles

4) Estratègies i accions possibles

1.

On som ara?

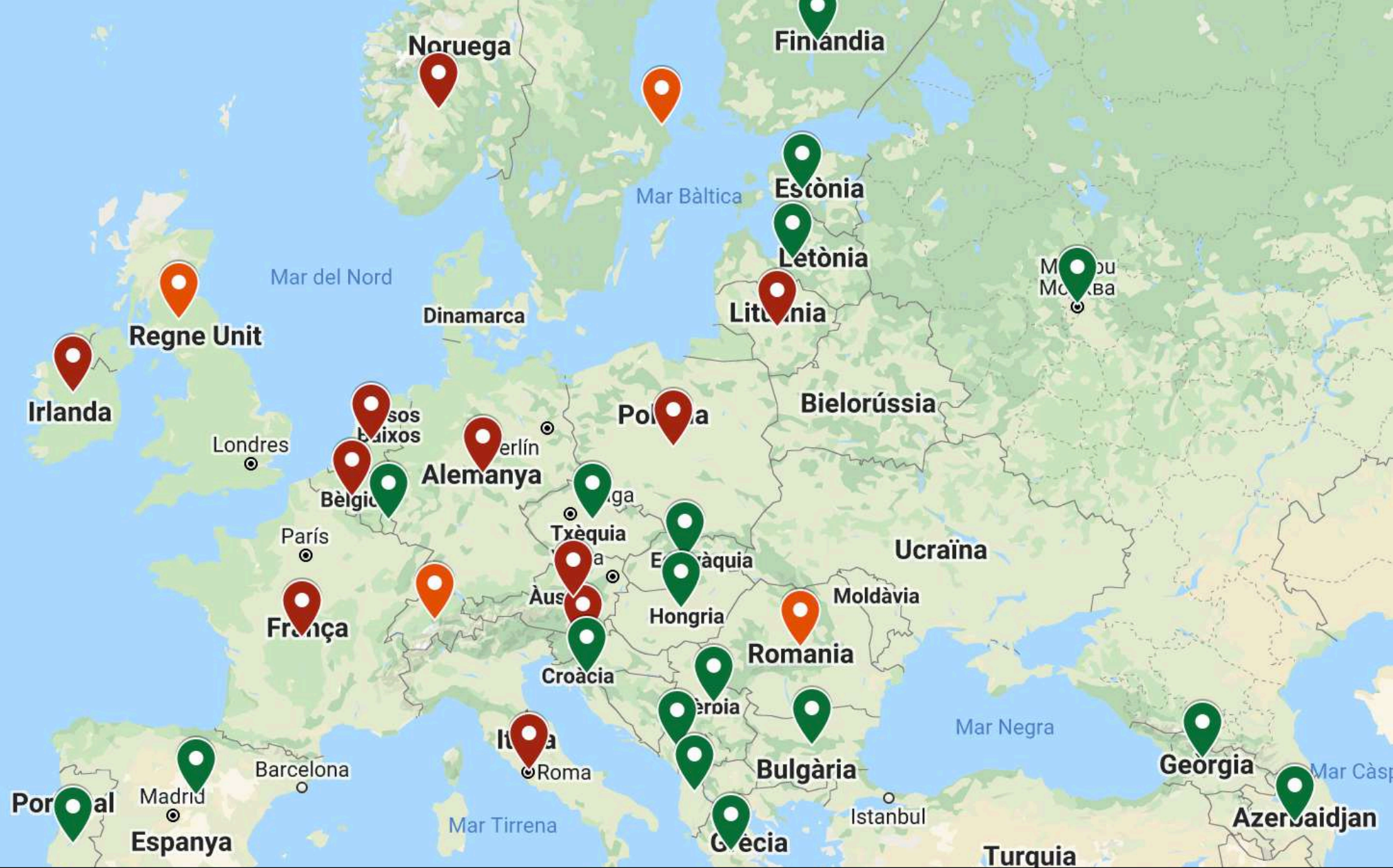

Una òpera en tres actes

- 1) Museus confinats
- 2) Museus oberts amb restriccions
- 3) “Nova normalitat”

1) Confinament total

- Des de març 2020
 - Museus tancats inesperadament
 - Sense públics presencials
 - Desconcert i resistència
 - Molta creativitat digital
- A molts països segueix la mateixa situació, perquè hi ha hagut un segon tancament

Font: NEMO. En vermell i taronja museus tancats totalment o parcialment el dia 25/11/2020

2) *Obertura amb restriccions*

- Reobertura
 - Restriccions
 - Públic reduït
 - Incertesa
 - Reprogramar o no reprogramar?
 - Futur?
- Molts museus no han obert o fins i tot perilla la seva continuïtat

3) “Nova normalitat”

- Alguns països han assolit una certa normalitat
 - Només en alguns països (com Xina, reapertura des del 13 de març))
 - Certa normalització
 - Certa reducció de públics
 - Canvis en les polítiques museístiques
- La situació no és exactament extrapolable
- S’ha reobert presencialment, però la digitalització ha continuat

2.

Què ens ensenyen
les crisis anteriors?

Després de les pandèmies

A curt termini

- Eufòria social.
- Ràpida recuperació als museus

A mig termini

- Canvis en els hàbits socials i pautes de consum cultural
- Canvis en els models arquitectònics
- Museus interessats en la pandèmia

A llarg termini

- D'altres prioritats socials
- Etapes de llarga crisi en els museus
- Reformulació del concepte dels museus

Pandèmies i museus

- 1) Pandèmia tuberculosi 1900
 - Molts museus feren exposicions sobre la temàtica
 - Ex: 1909 American Museum of Natural History. "To Stamp Out the Plague Consumption"
- 2) Grip espanyola 1918
 - Utilització dels museus com a hospitals
 - Recuperació del públic força immediata, però posteriorment s'entrà en una llarga crisi
- 3) Grip asiàtica 1957 i Hong Kong 1968
 - Poca incidència en els museus, però reducció de públic important en els països més afectats
- 4) SIDA
 - Els museus reaccionaren molt tard en tractar el tema dins dels museus
 - Ex: 1994 AIDS Exhibition. Franklin Institute Science Museum. Filadelfia

Després de les crisis econòmiques

A nivell financer

- Cal reformular el finançament.
- Disminució del finançament públic i privat
- D'altres prioritats socials

A nivell de públics

- Canvis en els públics
- Disminució / Recerca de nous públics

A nivell del concepte de museu

- Crisi i reformulació del concepte de museu
- Dues tendències antagòniques: museus social i museus liberals

Efectes de les crisis econòmiques

- 1929
 - Pèrdua de finançament públic i privat
 - Començà una llarga etapa de crisi en els museus, tant pels públics com conceptualment
- II Guerra Mundial
 - Destrucció del patrimoni i dels museus
 - Els museus quedaren desfasats i, a excepció dels museus d'art contemporània, s'inicia una etapa de llarga crisi que no es recuperarà fins als anys seixanta
- Crisi del 2007
 - Forta repercussió a nivell de finançament públic i privat
 - Forts efectes sobre el personal
 - Indefinició sobre el concepte de museu
 - Doble tendència: uns museus busquen la perspectiva més social; d'altres una perspectiva més liberal cercant l'increment dels ingressos a través de l'expansió del turisme.

3.
Escenaris
imprevisibles

Variables que poden influenciar els possibles escenaris

- 1) Evolució i solució de la pandèmia
- 2) Recuperació del turisme o canvi d'hàbits turístics
- 3) Canvis en els hàbits culturals
- 4) Grau d'impacte de la digitalització
- 5) Capacitat imaginativa dels museus en ofertes i nous continguts
- 6) Situació financera i laboral dels museus
- 7) Capacitat de finançament públic i privat als museus

Escenari 1.

Efectes mínims

Millora de la situació a la primavera 2021. Vacunacions massives i millora de la pandèmia.

Reducció en el turisme internacional i domèstic, però aniria recuperant-se. Turisme de proximitat

Eufòria col·lectiva, retorn a pautes de consum anteriors

Impacte laboral temporal o parcial. Les pèrdues econòmiques condicionaran les activitats

Digitalització important, però no afecten a l'essència del museu

Recuperació lenta dels públics fins el 2022

Escenari 2

Impacte mitjà

Millora de la situació més enllà de la tardor/finals 2021

Recuperació lenta del turisme sense arribar a les dades anteriors. + turisme de proximitat

Canvi dels hàbits culturals

Impacte laboral i econòmic important als museus

Moltes pràctiques museístiques canvien a digitals. Convivència amb presencialitat

Recuperació de públics, sense arribar als nivells anteriors

Escenari 3

Impacte molt important

Millora de la situació a partir del 2022

Decreixement del turisme internacional. Consolidació turisme de proximitat

Canvi radical dels patrons i hàbits de consum cultural

Forta crisi en els museus, tancament de museus, reorientació econòmica, - personal

Important transició vers la digitalització

Dràstica reducció dels públics, el nombre de públic deixa de ser el centre del museu

*Dificultat de
qualsevol
previsió ... però
algunes coses
semblen
evidents*

- 1) Reducció de públics presencials
- 2) Canvi d'hàbits culturals
- 3) Futur digital & presencial
- 4) La imaginació genera nous desafiaments
- 5) Concepte de museu en transformació
- 6) Efectes econòmics molt importants

*La pandèmia ha
accelerat canvis i debats
en els museus que ja hi
eren des de fa molt de
temps*

*Ràpida acceleració de la
història*

4.

Estratègies i
accions
possibles

Estratègia 1. Sortir del museu

- No esperem que els públics vinguin, cal anar directament on són els públics
- Portar objectes autèntics o reproduccions fora dels museus

Museus "Glovo"

Estratègia 1. Alguns exemples

“Nightwatchontour” Rijkmuseum, Amsterdam

<https://www.youtube.com/embed/H9WDorBG5nk>

Estratègia 2. “Descentralitzar” els museus

- Portar els museus a les places, als centres comercials, als aeroports, a les escoles, al bars i cafès, als centres comercials ...
- Els grans museus han de produir exposicions per als petits museus.

Museus nòmades

Estratègia 2. Alguns exemples

- Musée ambulant. <https://www.facebook.com/TvTemis/videos/le-musée-ambulant-intéresse-la-jeunesse-au-bruitage-cinématographique/258601988645744/>
- Centre Pompidou Mobile <https://www.plataformaarquitectura.cl/cl/02-246989/centre-pompidou-mobile-el-museo-se-vuelve-n-made-para-recorrer-francia-a-trav-s-de-una-estructura-flexible-y-prefabricada>
- Museum Airport Athens <https://www.aia.gr/traveler/airport-information/art-and-culture/permanent-exhibitions>
- Expo Piribus <https://www.adnpyr.eu/ca/piribus-3/>
- Exposicions itinerants Muséum Paris i Musée de l'Homme <https://www.mnhn.fr/fr/expositions-itinerantes>

Estratègia 3. Portar el museu a les escoles

- Les escoles no vindran durant molt de temps
- Replantejament de l'activitat didàctica
- Seran els monitors els que es desplacin, no els nens
- Interrelació amb els espais virtuals

Estratègia 3. Alguns exemples

- Le musée dans votre école. Musée des Confluences. Lyon
<https://www.museedesconfluences.fr/fr/le-musée-dans-votre-école>
- Dans votre école. Musée en Herbe.
<https://museeenherbe.com/ecole/>
- Le musée à l'école. Petite Galerie Louvre.
<https://petitegalerie.louvre.fr/article/le-musée-à-l'école>
- Museum in your classroom. Tees Valley Museum, Darlington, UK
<https://teesvalleymuseums.org/schools/museum-in-your-classroom/>

Estratègia 4. Donar una ràpida resposta a la pandèmia

- Parlar de la pandèmia des de la ciència, l'art, els problemes socials
- Documentar la pandèmia
- Museologia col·laborativa

Museus
col.laboratius

Estratègia 4. Alguns exemples

- “The fight against the epidemic” Zhejiang Art Museum
https://www.zjam.org.cn/Site_En/Exbition/ExbitionList.aspx?type=4#
- Museum anti-covid. Wuhan <https://www.cnnindonesia.com/gaya-hidup/20201123102009-269-573196/kota-wuhan-buka-museum-virus-corona>
- Urahoro Museum <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/japan-museum-opens-exhibit-documenting-life-during-covid-19-pandemic-180975641/>
- Epidemics in a Connected world. National of Natural History, Smithsonian.
<https://naturalhistory.si.edu/exhibits/outbreak-epidemics-connected-world>
- Covid makes history. European House of History. Recull d'experiències de diversos museus. <https://historia-europa.ep.eu/en/covid-makes-history>

Estratègia 5. Museus plurals i impertinents

- Parlar de temes que estan al centre del debat social
- Analitzar i identificar les situacions actuals que preocupen a la societat.
- Museus no neutrals
- Descolonització dels museus

Museus impertinents

Estratègia 5. Alguns exemples

- Reacció dels museus americans davant Black Lives Matter
<https://www.smithsonianmag.com/smithsonian-institution/african-american-history-museum-black-lives-matter-180957530/>
- Black Lives Matter becomes collections of Museums
<https://www.jwd-artspace.com/en/news/black-lives-matter-artifacts-become-a-collections-in-museums/>

Estratègia 6. Museus més locals

- La recuperació del públic local serà més lenta, però més eficaç a llarg termini
- Com recuperar els públics locals?
 - Convèncer de la seguretat de la visita
 - Museus més didàctics, més atractius, més atrevits
 - Temes pròxims
- Repensar les activitats en funció de la nova situació

Museus de veïnatge

Estratègia 7. Generar experiències

- Museus, llocs d'experiència
- Increment de les activitats
- Turisme de proximitat i experiències
- Aliança amb productors locals
- “Musée éclaté”

Museus
experiència

Estratègia 7. Alguns exemples

- Experiències dels Economusées <http://economusees.com>
- Openlutch Museum <https://www.openluchtmuseum.nl/>
- Den Gamle By <https://www.dengamleby.dk>

Estratègia 8. Una visita més humana

- Introduir aquells elements que fan més específica la visita
- Convertir els guies amb mediadors
- Possibilitat d'interactuar prèviament i posteriorment
- Durant el confinament, els museus han obert la seva intimitat: els treballadors, les interioritats, imaginació...
- Desmitificar els museus

Museus petits cafès

Estratègia 9. Combinar la presencialitat i virtualitat

- Els continguts digitals fan anar gent al museu?
- Combinació dels dos móns
- Vistes online que continuen presencials

Museu físicodigital

Abans

Confinament

Presencial

Digital

Presencial
+ digital

Futur ?

Conclusions

1

Poc a poc...

*La transició serà lenta i hi
ha moltes incògnites*

2

*Estratègia digital &
presencial*

3

*Les exposicions
continuaran, però
hauran de canviar*

4

*No oblidem la
perspectiva social
dels museus*

5

*Optem pels museus
locals i territorials*

6

*Convèncer els ciutadans i els
governos de la necessitat dels
museus*

7

*La crisi implicarà
condicions dures pels
museus i pels seus
treballadors*

8

*Fins a on estem
disposats a canviar?*

9

El públic vol tornar!!